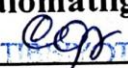

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI

Tasdiqlayman
Toshkent tibbiyot akademiyasi
Tibbiy profilaktika va jamoat
salomatligi fakulteti dekani

F.I. Salomova
2023 y.

5

MIKROBIOLOGIYA, VIRUSOLOGIYA VA IMMUNOLOGIYA KAFEDRASIDA KREDIT-MODUL TIZIMIDA TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIMINI TASHKIL ETISH VA NAZORAT QILISH BO'YICHA

MEZONI

(2023-2024 o'quv yili uchun)

Tuzuvchilar:

Kafedra mudiri, tibbiyot fanlari doktori, professor Z.A.Nuruzova

O'quv ishlariga mas'ul, dotsent, PhD F.Sh.Mamatmusayeva

Toshkent - 2023 y.

Toshkent tibbiyot akademiyasida kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etish va nazorat qilish

Mazkur Nizom O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabridagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bog'liq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 824-son Qarori, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2021-yil 27-oktabrida 43-raqam bilan ro'yxatga olingan Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2021-yil 19-oktabridagi 35-2021-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasining davlat standard Oliy ta'limning davlat ta'lim standarti. Asosiy qoidalari", Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan tavsiya etilgan «Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etish va nazorat qilish bo'yicha yo'riqnoma» asosida ishlab chiqilgan.

I. Umumiy qoidalar

- 1.1. Talabanning mustaqil ta'lim yuklamasi o'quv rejasida muayyan fanni o'zlashtirish uchun belgilangan o'quv ishlarining ajralmas qismi hisoblanadi.
- 1.2. Talabanning mustaqil ta'limi auditoriya va auditoriyadan tashqarida (o'quv yuklamasida ajratilgan auditoriya soatini inobatga olmagan holda) bevosita o'qituvchi rahbarligida mustaqil ish yoki talabanning fan (modul) bo'yicha mavzulami mustaqil o'qib-o'rganishi tarzida amalga oshiradigan o'quv ishlari majmuini anglatadi.
- 1.3. **Mustaqil ta'lim** - o'quv materialini mustaqil o'zlashtirish, murakkablik darajasi turlicha bo'lgan topshiriqlar, amaliy vazifalarni auditoriya hamda auditoriyadan tashqarida ijodiy va mustaqil bajarish asosida nazariy bilim, amaliy ko'nikma va malakalarni shakllantirishga qaratilgan tizimli faoliyatdir. Mustaqil ish - o'qituvchining topshirig'i va rahbarligida o'quv vazifasini hal etadigan ta'limning faol metodi. Mustaqil ish qo'yilgan maqsad bilan bog'liqlikda talabalarning aniq faoliyatini tashkil etish va amalga oshirishdir. Talabanning mustaqil ishlari uning yuqori darajadagi faollik, ijodiylik, mustaqil tahlil, tashabbuskorlikka hamda barcha vazifalarni o'z vaqtida va mukammal tarzda bajarishga asoslangan faoliyatidir.
- 1.4. Mustaqil ish turi va shakli muayyan ta'lim yo'nalishi (mutaxassislik) hamda fan (modul)larning xususiyatidan kelib chiqqan holda belgilanadi.
- 1.5. Mustaqil o'qib-o'rganish uchun taklif etilgan mavzular hamda mustaqil ish topshiriqlari va ularni bajarish bo'yicha ko'rsatmalar fan dasturi (Sillabus)da o'z aksini topishi lozim.
- 1.6. Fan (modul) bo'yicha mustaqil ta'limga ajratilgan soatlarning mustaqil ish tarzida bajarilishi ko'zda tutilgan o'quv birligi hajmi (kredit) mas'ul kafedra muhokamasidan o'tkazilgan va Sillabusda mustaqil ish shakli va turi mazkur hajm (kredit)ga mos keladi.

1.7. Talabalarining mustaqil ta'lim olish samaradorligini oshirish maqsadida I semestrning kredit tizimiga kirish haftaligida mustaqil ta'limni amalga oshirish tartibi bo'yicha seminarlar tashkil etiladi.

1.8. Mustaqil ish topshiriqlari va uni bajarish muddatlari (deadline) elektron platformada qat'iy belgilanadi, **mustaqil ishni bajarish muddatini o'tkazib yuborgan** talabaning mustaqil ish topshiriqlari **tekshirilmaydi va baholanmaydi**.

1.9. Mustaqil ta'lim bo'yicha o'quv faoliyati natijalari baholanmagan talaba yakuniy nazoratlarga kiritilmaydi.

1.10. Fan (modul) bo'yicha oraliq va yakuniy nazorat savollarining 1/2 qismi mustaqil o'qib-o'rganish uchun tavsiya etilgan mavzular va adabiyotlar asosida tuzilishi lozim.

1.11. Talaba mustaqil ish topshiriqlarini bajarish yuzasidan sillabusda ko'rsatilgan kontakt soatida offlayn yoki onlayn tarzda maslahat olishi mumkin.

1.12. Talaba mustaqil ish topshiriqlarini bajarishda akademik va talablarga rioya etishi (plagiatga yo'l qo'ymaslik, mas'uliyatlilik) shart.

1.13. Fan (modul) yuzasidan talabalar bajaradigan mustaqil ish topshiriqlari variativ tavsifga ega bo'lishi lozim. Mustaqil ish topshiriqlarining 1/3 qismi kichik guruhlarda hamkorlikda ishlashga mo'ljallangan bolishi kerak.

1.14. Mustaqil o'qib-o'rganish uchun taklif etiladigan mavzular va mustaqil ish topshiriqlari fan (modul)ga ajratilgan kreditlar soni hamda talabaning vaqt byudjetini inobatga olgan holda belgilanishi lozim.

1.15. Talaba tomonidan elektron tizim (platforma)ga yuklangan mustaqil ish topshiriqlari aniq belgilangan muddatda professor-o'qituvchi tomonidan tekshirilishi va natijasi talabaga ma'lum qilinishi shart.

1.16. **Mustaqil ta'lim natijalarini baholash fan (modul)ning 100 ballik baholash tizimida aks ettiriladi va fan bo'yicha mustaqil ta'limga ajratilgan ballning minimal 60% ni tashkil etadi.**

1.17. O'qishi ko'chirilgan yoki tiklangan talabalar o'zlashtirilmagan fan (modul)larni qayta o'qish tartibida o'zlashtiradi. Istisno tariqasida, fanning semestrda yuklamasi 6 (olti) kreditdan oshmaydigan akademik farqli fan (modul)lar talabaning arizasiga ko'ra va dekan roziligi bilan 100% mustaqil ta'lim shaklida o'zlashtirilishi mumkin.

II. Talabalar mustaqil ta'limini tashkil etishning maqsad va vazifalari

2.1. Talabalarining mustaqil ta'limni tashkil etishdan asosiy maqsad fan (modul) bo'yicha o'zlashtirilgan bilimlarni mustahkamlash, boyitish, amaliy ko'nikma va malakalarni takomillashtirish, axborot bilan ishlash, o'z-o'zini rivojlantirish, kognitiv, kreativ, hamkorlikda ishlash kompetentsiyalarini shakllantirishdan iboratdir.

2.2. Talabalarining mustaqil ta'limini tashkil etish quyidagi vazifalarni muvaffaqiyatli hal etishga xizmat qilishi lozim:

- talabalarda o‘z-o‘zini rivojlantirish, mustaqil bilim olish va innovatsion faoliyatni shakllantirishga imkon beruvchi kompetentsiyalarni egallash maqsadi bilan bog‘liqlikda mustaqil o‘quv faoliyatini amalga oshirish;
- bilim, ko‘nikma va malakalami mustaqil egallash, muammoni shakllantira olish va uni hal etishning maqbul yo‘larini izlab topishga qobiliyatli kreativ shaxsni tarbiyalash;
- talabalarda o‘quv dasturini o‘zlashtirishga doir motivatsiyani hosil qilish;
- ta‘lim oluvchilarda bilim olishga doir mas‘uliyatni oshirish;
- talabalarda umummadaniy va kasbiy kompetentsiyalami rivojlantirishga imkon berish;
- ta‘lim oluvchilarda mustaqil bilim olish, o‘z-o‘zini boshqarish va o‘z-o‘zini rivojlantirishga qobiliyatlikni shakllantirish uchun sharoit yaratish.

III. Talabalar mustaqil ta‘limini tashkil etishning asosiy tamoyillari

Talabalar mustaqil ta‘limini tashkil etishda quyidagi asosiy tamoyillarga rioya qilish maqsadga muvofiqdir:

3.1. Talabalar mustaqil ishlarini auditoriyada va auditoriyadan tashqarida tashkil etish.

3.2. Talabalar mustaqil ishlarini tizimli ravishda, ya‘ni bosqichma-bosqich, oddiydan murakkabga qarab tashkil etilishini ta‘minlash.

3.3. Talabalar mustaqil ishlarining shakli va hajmini belgilashda quyidagi muhim jihatlarga e‘tibor qaratish:

- talabaning o‘qish bosqichi;
- muayyan fanning o‘ziga xos xususiyati, o‘zlashtirishdagi qiyinchilik darajasiga;
- talabaning qobiliyati, nazariy va amaliy tayyorgarlik darajasiga;
- fanning axborot manbalari bilan ta‘minlanganlik darajasiga;
- talabaning axborot manbalari bilan ishlay olish darajasiga;
- mustaqil ish uchun topshiriqlar kursdan-kursga o‘tish bilan shakl va hajm jihatidan o‘zgarib borishiga;
- mustaqil ish fan xususiyati hamda talabaning akademik o‘zlashtirish darajasiga va qobiliyatiga mos holda tashkil etish.

IV. Talabalarining mustaqil ta‘limini tashkil etish jarayonini boshqarish

4.1. Talabalarining mustaqil ta‘limini tashkil etish jarayonini boshqarishga o‘quv-uslubiy boshqarma, dekanat, kafedra bevosita mas‘uldir. Ta‘lim sifatini nazorat qilish bo‘limi esa, mazkur jarayonni monitoring qilish vakolatiga ega.

4.2. Mustaqil ta‘lim jarayonini tashkil etishda o‘quv-uslubiy boshqarma quyidagi ishlarni amalga oshiradi:

- o‘quv rejalarida mustaqil ta‘lim uchun ajratilgan kreditlarning to‘g‘ri taqsimlanishini amalga oshirish;

- fan (modul)lar bo'yicha tuzilgan fan dasturi (Sillabus)da mustaqil ta'limni tashkil etishga doir uslubiy ko'rsatmalar hamda namuna tarzidagi mustaqil o'qib o'rganish uchun mavzularning aniq aks ettirilishini nazorat qilish;
- talabalar mustaqil ta'limini tashkil etish jarayonlarining borishi, mustaqil ish topshiriqlari va uning belgilangan talablarga mos bajarilishini muntazam o'rganib borish;
- talabalar mustaqil o'quv faoliyati natijalarining elektron tizimda qayd etib borilishi monitoringini yuritish.

4.3. Dekanat tomonidan talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etishda quyidagi vazifalar amalga oshirilishi lozim:

- ta'lim yo'nalishlari (mutaxassisliklar)da talabalarning mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etish uchun zarur shart-sharoitlar yaratish. Jumladan, professor-o'qituvchi va talabalarning hamkorlikda ishlashi, kontakt soatlari uchun alohida auditoriya ajratish;
- talabalar mustaqil ishlarining bajarilishini elektron tizim orqali monitoring qilib borish, o'quv-uslubiy boshqarmaga belgilangan muddatlarda ma'lumotnoma taqdim etish;
- mustaqil ish natijalarining o'rnatilgan tartibda qayd etilishini nazorat qilish va yo'l qo'yilgan kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etish;
- mustaqil ish natijalari yuzasidan professor-o'qituvchi va talaba o'rtasidagi nizolarning oldini olish;
- ta'lim yo'nalishlari (mutaxassisliklar)dan kelib chiqib mustaqil ta'limni amalga oshirish holati bo'yicha oraliq muddatlarda talabalar o'rtasida onlayn so'rovlar o'tkazish va tezkor choralar ko'rish.

4.4. Kafedra tomonidan talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etishda quyidagi jihatlarga alohida e'tibor qaratish talab qilinadi:

- fan (modul)lar bo'yicha mustaqil o'qib-o'rganishga doir mavzularni shakllantirish va kafedra yig'ilishida muhokama qilish;
- fan (modul)lar bo'yicha mustaqil o'qib-o'rganishga doir mavzularni o'quv dasturlarida to'g'ri va aniq aks ettirish;
- mustaqil ish uchun ajratilgan ballarni 100 ballik tizim mezonlari doirasida belgilash, ballarni ish turlari bo'yicha taqsimlash;
- kafedra yig'ilishlarida fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ish topshiriqlarining bajarilishini muhokama qilib borish va yo'l qo'yilgan kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etish.

V. Mustaqil ta'limni amalga oshirishga doir professor-o'qituvchi hamda talabalarning vazifa va majburiyatlari

5.1. Talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etishda professor-o'qituvchilar quyidagi vazifa va majburiyatlarini amalga oshirishi lozim:

- fan bo'yicha Sillabusda o'quv rejasida ko'zda tutilgan kredit (soat)ga muvofiq mustaqil o'qib-o'rganish uchun mavzular va mustaqil ish topshiriqlarini aniq aks ettirish;

- mustaqil ishlar va topshiriqlarning aqliy faoliyat (tahlil, sintez, taqqoslash, solishtirish, umumlashtirish)ni taqozo etishini ta'minlashi;
- Sillabusda mustaqil o'qib-o'rganish uchun tavsiya etilgan mavzulami o'zlashtirish va mustaqil ish topshiriqlarini bajarishga doir metodik ko'rsatmalar, baholash mezonlari va muddati, maslahat olish uchun kontakt soatlarini ko'rsatib qo'yishi;
- fan (modul) bo'yicha talabalarning kichik guruhlardagi hamkorlik faoliyatini tashkil etish hamda jamoada ishlash natijalari bo'yicha so'rovlar o'tkazish. Mazkur jihat talabalarning hamkorlikdagi ishlari natijalarini baholashda hisobga olinishi;
- kurs ishi mavzulari bankini tuzishda mustaqil ta'lim mazmunini ham aks ettirishi;
- oraliq va yakuniy nazorat savollarini tuzishda mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan mavzulami ham nazarda tutishi;
- mustaqil ish topshiriqlarining bajarilishini elektron tizim (platforma) orqali nazorat qilib borishi, tekshirishi va baholashi, natijalarni o'z vaqtida talabalarga yetkazishi. Kichik guruhlarda hamkorlikda bajarilgan mustaqil ishlar taqdimotini o'tkazishi, talabalarning yutuq va kamchiliklarini aniqlashtirishi va natijalarini e'lon qilishi;
- professor-o'qituvchi fan dasturi (Sillabus)da belgilangan kontakt vaqtida mustaqil ish bo'yicha talaba murojaati asosida maslahat va amaliy tavsiyalar berib borishini nazorat qilishi;
- talabalarning mustaqil o'zlashtirishlari uchun qo'shimcha o'quv materiallari, ularning mazmuniga doir mustaqil ish mavzulari va topshiriqlar tayyorlashi hamda talabalarga ularni bajarishlari uchun tegishli ko'rsatmalar berib borishi.

5.2. Mustaqil o'qib-o'rganish va mustaqil ish topshiriqlarini bajarishda talabalar quyidagi vazifa va majburiyatlarini amalga oshirishi lozim:

- fan (modul)lar bo'yicha mustaqil o'qib-o'rganish uchun tavsiya etilgan mavzulami to'liq o'zlashtirishi va mustaqil ish topshiriqlarini belgilangan muddatlarda sifatli tarzda taqdim etish;
- mustaqil ish topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko'chirmakashlik)ga yoi qo'ymaslik;
- mustaqil ish topshiriqlarini bajarishga kreativ yondashish, mustaqil, tanqidiy va innovatsion fikrlash, axborotlar bilan ishlash kompetentligiga ega bo'lish, o'zo'zini rivojlantirishga intilish;
- kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ish topshiriqlarini bajarishda jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilish, o'ziga yuklatilgan vazifalarni o'z vaqtida bajarish, jamoada ishlay olish kompetentsiyasini o'zlashtirish;
- axborot manbalaridan samarali foydalanish;
- an'anaviy o'quv va ilmiy adabiyotlar hamda me'yoriy xujjatlar bilan ishlash;
- elektron o'quv va ilmiy adabiyotlar va ma'lumotlar banki bilan ishlash;
- Internet tarmog'idan maqsadli foydalanish;

- Ma'lumotlar bazasini tahlil etish;

Mustaqil ishga qo'yilgan baho (ballar) bo'yicha e'tirozlar bo'lgan taqdirda, talaba belgilangan muddat tugaganidan keyin 24 (yigirma to'rt) soat (1 sutka) davomida dekanatga ariza bilan murojaat qilishi mumkin.

VI. Mustaqil ta'limni tashkil etish turlari va shakllari

6.1. Talabalarning mustaqil ta'limi quyidagi turlarda tashkil etilishi lozim:

- auditoriya mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish;
- auditoriyadan tashqari vaqtda mustaqil ish topshiriqlarini bajarish;

6.2. Auditoriya mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

- ma'ruza, seminar va amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish;
- seminar-konferentsiyalarga tayyorgarlik ko'rish;
- kollokviumlarga tayyorgarlik ko'rish;
- forumlarda ishtirok etish
- fan mavzulari bo'yicha telegram kanallari yoki masofaviy ta'lim platformalarida fikr almashish;
- o'rgatuvchi test dasturlarida mashq qilish orqali fan (modul)ga oid bilimlarini mustahkamlash;
- nazorat ishlariga tayyorgarlik ko'rish;
- sinov (zachyot)ga tayyorgarlik ko'rish;
- imtihonga tayyorgarlik ko'rish.

6.3. Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar quyidagi shakllarda amalga oshirilishi tavsiya etiladi:

- fanning ayrim mavzularini o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish, o'quv manbalari bilan ishlash va konspekt qilish;
- ma'ruzalar tayyorlash;
- seminar, amaliy va boshqa mashg'ulotlarda ma'ruzalar bilan chiqishlar qilish;
- taqdimotlar tayyorlash;
- esse, kurs ishi yozish va himoya qilish;
- referat tayyorlash;
- glossariy tuzish;
- kasallik tarixini yozish;
- hisob-kitob va analitik ishlarni bajarish, testlar yechish;
- keys-stadilar (muammoli vaziyatlar tahlili) tayyorlash;
- axborot-tahliliy materiallar bilan ishlash;
- manbalar bilan ishlash;
- infografika tuzish;
- chizma-tasviriy modellar (intellekt-kart, freym, mantiqiy graf va h.k.) yaratish;
- multimediali taqdimotlar yaratish;

- ilmiy-tadqiqot ishlarida ishtirok etish va ilmiy hisobotlar tayyorlashda qatnashish;
- talabalarning ilmiy to'garaklarida ishtirok etish;
- ilmiy-amaliy anjumanlarda ishtirok etish;
- ilmiy maqola va tezislarni tayyorlash hamda chop ettirish.

Ta'lim yo'nalishi (mutaxassislik)ning xususiyatidan kelib chiqqan holda mustaqil ishlarning boshqa turlaridan foydalanish mumkin.

6.4. Mustaqil ishlarini tashkil etishda axborot texnologiyalaridan quyidagi maqsadlarda foydalanish tavsiya etiladi:

Tarmoqdan axborot izlash - web-brauzer, ma'lumotlar bazasidan foydalanish, axborot-qidiruv, axborot-ma'lumotnoma tizimlari, avtomatlashgan kutubxona tizimlari, elektron jumallardan foydalanish.

VII. Talabalar mustaqil ishlarini baholashning umumiy mezonlari

7.1. Talabalar mustaqil ta'limini baholash mezonlari tegishli kafedralar tomonidan fan (modul)lar xususiyatini inobatga olgan holda ishlab chiqiladi va fakultet ilmiy kengashida tasdiqlanadi.

7.2. Har bir fan (modul) bo'yicha mustaqil ish topshiriqlarini baholash mezonlari talabalarga semestrning boshida taqdim qilinadi.

7.3. Talabalarning fan (modul) bo'yicha mustaqil ish topshiriqlarini baholash berilgan muddat (deadline)ga muvofiq amalga oshiriladi.

7.4. Talaba(lar)ning fan (modul) bo'yicha mustaqil ta'lim natijalari elektron platformaga butun sonlar bilan qayd qilinadi.

7.5. Fanlar kesimida talabalarning mustaqil ishlari bo'yicha o'zlashtirish muntazam ravishda talabalar guruhlarida, kafedra yig'ilishlarida hamda har semestrda fakultet Ilmiy Kengashida muhokama etib boriladi.

Kafedra mudiri, t.f.d., professor

Z.A.Nuruzova

**O'quv ishlariga mas'ul shaxs,
dotsent, PhD**

F.Sh.Mamatmusayeva